

6. Duda, I. and Melnychuk, B. (1989), *Ternopil. Shcho? De? Yak?* [Ternopil. What? Where? As?], Kyiv, Mystetstvo. (in Ukrainian).
7. Tymofiienko, V. (2003) *Istoriia ukrainskoi arkhitektury* [History of Ukrainian architecture] Kyiv, Tekhnika. (in Ukrainian).
8. Nadzhoha, N. (2016), *Heneralnyi plan, vidbudova i ruinuвання Ternopolia v 1945. Yak tse bulo* [General plan of destruction and rebuilding of Ternopil in 1945. As it was], available at: <http://doba.te.ua/post/28949>. (in Ukrainian).
9. Pavliv, Ya. (2008), Karasiov Gennady Ivanovich, *Ternopil'skyi entsyklopedychnyi slovnyk : u 4 t.* [Ternopil Encyclopedic Dictionary, in 4 vols.] Foreword G. Yavorskyi, Ternopil, Zbruch, Vol. 2, p. 32. (in Ukrainian).
10. Pelekhatyi, Ya. (2004), Architecture of Ternopil region, *Ternopil'skyi entsyklopedychnyi slovnyk : u 4 t.* [Ternopil Encyclopedic Dictionary, in 4 vols.] Foreword G. Yavorskyi, Ternopil, Zbruch, Vol. 1, p. 51–55. (in Ukrainian).
11. Yurko, I. (2016), *Dramteatr pid mikroskopom. Zovnishnii vyhlid* [Drama theater under the microscope. Appearance], available at: <http://poglyad.te.ua>. (in Ukrainian).

УДК 7.071.1

Михайло Кузів

ЕКСПРЕСИВНІ ГЛИБИНИ ТВОРЧОСТІ ХУДОЖНИКА ДМИТРА ШАЙНОГИ

У статті висвітлено особливості творчого доробку заслуженого діяча мистецтв України, тернополянина Дмитра Шайноги як носія традиційної львівської школи живопису з притаманним їй тяжінням до формалістичних тенденцій. Розкрито внесок художника у культурно-мистецьке життя краю. Охарактеризовано постімпресіоністичні з виразними елементами експресіонізму риси пейзажних полотен Дмитра Шайноги на тлі панівного на той час соцреалізму.

Ключові слова: соцреалізм, експресіонізм, стилістика, пейзаж, живопис.

Михаил Кузив

ЭКСПРЕССИВНЫЕ ГЛУБИНЫ ТВОРЧЕСТВА ХУДОЖНИКА ДМИТРИЯ ШАЙНОГИ

В статье освещены особенности творчества заслуженного деятеля искусств Украины, тернополянина Дмитрия Шайноги как носителя традиционной львовской школы живописи с присущим ей тяготением к формалистическим тенденциям. Раскрыт вклад художника в культурно-художественную жизнь края. Охарактеризованы постимпрессионистические с выразительными элементами экспрессионизма черты пейзажных полотен Дмитрия Шайноги на фоне господствующего в то время соцреализма.

Ключевые слова: соцреализм, экспрессионизм, стилістика, пейзаж, живопись.

Mykhailo Kuziv

THE EXPRESSIVE DEPTHS CREATIVITY OF ARTIST DMYTRO SHAINOHA

This article talks about the peculiarities of creative heritage of the Honored Artist of Ukraine, a member of the Ternopil Association of the Union of Artists of Ukraine, Dmytro Shainoha. The

research urgency is caused by the decline of the professional level of national schools of painting, and as a result – not very good study a younger generation of artists and the loss of many of the important features of the paintings.

One of the reasons for this phenomenon, the author considers, is insufficient lighting of artistic names in nomination “Classic”, that deserve special attention, as they are the bearers of national schools of painting, traditional in their interpretations and technique. Especially it is important to display the creativity of Ternopil artists because of insufficient attention of professional art critics to it.

It is carried out the detailed analysis of the biographical, critical, factual publications and visual material from the heritage of Dmytro Shainoha. It is concluded that the priority remains the show features of the paintings of the artist that allow to speak about existence of the modern trends in Ternopil painting of socialist realism that established on the background at that time. The article is based on own memories and retrospective analytical comparison of the artist with contemporary European trends in painting.

Summarized the key points of the biography of the artist, which help to justify the choice that is made by the artist of the topic image, the patriotic sentiment, sacredness. Revealed the contribution of Dmytro Shainoha to the cultural life of Ternopil. In particular, it is characterized his early series of graphic works that show landscapes of the post-war Ternopil, the cycle of “Kamianets-Podilskyi”, a series of local and Siberian landscapes, a series devoted to the history of Ukraine, monumental mosaic and others which have undoubted artistic value.

Dmytro Shainoha is shown primarily as a landscape painter, who is able to model and execute complex epic composition. Especially expressive of the artist’s works the author considers epic and panoramic landscapes, which are characterized by distinct expression, a special stroke, hundreds of shades and color transitions. In particular, it is made art analysis of paintings “The bitter memory of Siberia”, “Sayano-Shushensk expedition”, “Boat station”, “My land” as the most significant.

They are fundamentally different from those in the period of socialist realism easel works with signs of innovation, which is tangible in color vision, and monumentality, formulation of the composition, expressiveness of lines and shapes, expressive color. Drawing parallels with the works of the best representatives of the schools of painting in Europe, namely the French Impressionists and post Impressionists, particularly Paul Cézanne, Maris de Vlaminckom, Vincent van Gogh, Edvard Munch, as well as Bulgarian artists of the second half of the twentieth century.

The study introduced the group of Dmytro Shainoha paintings that have not previously been characterized and published, in particular, they are “The Winter silence”, “Summer still life”, “On the river”.

All in all, almost all the artistic heritage of Dmytro Shainoha is characterized by expressive plasticity, generalization of the arrays of color, propensity to reflection of panoramele space, which suggests the transfer that is rather impression of nature than the actuality of the environment. It is proved that this style of performance brings the characterized works to the post-impressionism with elements of expressionism, and the author is considered as a bold experimenter and a bright carrier of the Lviv school of painting with its inherent tendency towards the formalistic tendencies.

Key words: social realism, expressionism, style, landscape, painting.

Доробок кожного художника – це синтез духовного наповнення, хроніки подій, історичних джерел інформації, філософського осмислення буття, пережиття та людського прагнення до прекрасного.

Імена народжуються і зникають, залишається пройдений творчий шлях та його підсумок – мистецький доробок. Творчість відомого тернопільського живописця, заслуженого діяча мистецтв України Дмитра Андрійовича Шайноги багатогранна і наділена особливою “міткою”, своєрідним підходом до вибору сюжету, манери письма й стилістики. На сучасному етапі спостерігається спад рівня живописних шкіл і часткова недовихколеність молодого покоління художників. Одна з причин цього – недостатнє висвітлення доробку творчих імен, які заслуговують на особливу увагу в номінації “класик”. Інформаційний наглядний простір перенасичений недоброякісним “мистецьким продуктом”. У своїй більшості художні твори

образотворчого мистецтва, які пропонують до огляду на сторінках інтернет-видань, це аматорське мистецтво з численними помилками і великою віддаленістю від мистецьких критеріїв оцінювання. Безперечно, на противагу потрібні “еталони”, художники високого рівня професійності, носії визнаних шкіл живопису, митці, традиційні у технічних та філософських трактуваннях, які гідні стати базовою платформою для нових здобутків й експериментів у мистецтві.

Бажання проаналізувати та висвітлити творчість і вклад у розвиток українського мистецтва породжує і той факт, що лише один з тернопільських мистецтвознавців – Ігор Дуда детально описав вагомий внесок у мистецтво Дмитра Шайноги, досліджуючи його біографію та творчий доробок протягом десятиліть [1; 4; 5]. Відомі й інші дослідження, зокрема В. Мороза [2] та Т. Удіної [3], які надто короткі та не висвітлюють усіх проблемних питань творчості художника. Ця стаття базована також на власних спогадах автора та ретроспективному аналітичному зіставленні творчого доробку художника з тогочасними європейськими течіями в живописі.

Мета статті – показати особливості живопису Дмитра Шайноги, які дають змогу говорити про наявність модернових течій у тернопільському живописі на тлі усталеного на той час соцреалізму.

Дмитро Андрійович залишився в пам’яті насамперед як глибоко віруючий християнин, сім’янин, щира та добра людина і митець з великої літери, співець матері-землі. Оспіваний пензлем на полотні наш рідний край постає особливим, переосмисленим, перепущеним через його авторське “Я”. Художник будує свої твори не тільки у візуальній подібності до природи, а формує їх з особливим підходом, уводячи складні технічні фактори, лєсирування, мазок, писаний за формою, мазок хаотичний легкий, корпусне криття, пастозні рельєфи і пласти, створені мастихіном. Досягнувши задуманого “звучання твору”, автор підводить глядача до найсокровенніших моментів композиції картини та подає їх по-своєму.

Багато власних спогадів про спілкування з Дмитром Андрійовичем впливають окремими моментами цитат, одна з яких: “Подумай, Михайле, адже експресія – завжди експресія. Вона не має визначеного віку”. Це була оцінка, згідно з якою експресивність і багатогранність залишалися чи не основними факторами в його роботах.

Художник жив і творив на зламі політичних та мистецьких епох, але його роботи завжди були правдивими, сповненими любові до рідної землі та не підпорядковані провладним і модним тенденціям.

Можна сміливо заявити, що мальовнича Львівщина дала Україні та світові такого неповторного живописця та монументаліста-“класика”, як Дмитро Шайнога, котрий народився 5 березня 1929 року в с. Шайноги Радехівського району. В 1946–1949 рр. він навчався на декоративному відділі Львівського художнього училища трудових резервів.

Про життя юного Дмитра І. Дуда у статті “Вічність на полотні” розповів так: “У родини Шайногів шанували Бога й Україну, у дітей виховували любов до рідного краю, формували націоналістичні погляди. За цю любов родина змушена була відбутися покуту. Дитинство Дмитра припало на важкі часи німецької та більшовицької окупації, що змінювали одна одну. Рідний дядько Федько, підстаршина Війська Польського, був членом ОУН, а старший брат Василь – вояком УПА. Обидва в рядах повстанців віддали життя за Соборну Самостійну Україну. Відразу після приходу “визволителів” батьки були репресовані, а 1947 року вивезені до Сибіру на вічне поселення. На той час Дмитро вчився у Львові, тож його не забрали. Проте в 1951 році, вже студентом Училища прикладного мистецтва, його заарештували і вислали до батьків у Сибір. Лише через три роки, після смерті Сталіна, Д. Шайнога повернувся до Львова і продовжив навчання. Повік залишилися на каторзі молодша сестра Павлина та дідо Іван. Протягом сорока років художник носив із собою тягар сибірських поневірянь, бо не міг ділитися ним ні з ким. Відвертим був лише на полотні” [4, с. 4].

Більшість художників у своїй біографії особливе місце відводять учителям з фаху. Серед тих, хто навчав Дмитра Андрійовича, були відомі живописці: О. Шатківський, І. Соболева, К. Звіринський. Він завжди тепло і з великою повагою розказував про них. Події та

повороти долі на багато років сповільнили навчальний процес, тому аж у 1958 році митець закінчив навчання у Львівському училищі прикладного мистецтва.

29-річним Д. Шайнога приїхав працювати у м. Тернопіль – на посаду старшого методиста з образотворчого мистецтва обласного будинку народної творчості. Паралельно він творив як художник, використовуючи набутий досвід, про нього почали публікувати статті. Так повномасштабно в мистецьке життя Тернополя вливав обдарований неабияким талантом живописець. Його виставкова діяльність розпочалась у 1960 році. Митець створив низку графічних творів, що висвітлювали тему відбудови зруйнованого війною Тернополя. Технічне виконання цих робіт дуже різноманітне, особливо виділяється цикл, створений тушшю та пензлем, що зумовило своєрідну експресію і пластичність у зображенні (іл. 1).



Іл. 1. Д. Шайнога.
Красвиди поруйнованого військового Тернополя.
1960-ті рр.

Різноманітність фарб привабили й живописні картини, створені в 1960–1965 роках. Це, зокрема, такі твори, як: “Осінь на полонині”, “Осінь у Карпатах”, “Вечірній сплеск води”, “Костел у Тернополі”. Враження й емоції від цих полотен висловили багато критиків і шанувальників мистецтва. Творча скарбниця художника поповнювалася новими роботами, що ставали підсумком творчих поїздок. Уже згаданий Ігор Дуда наголосив: “Шайнога – пейзажист. Свої пейзажні твори він поділяв на “епічні, урбаністичні і панорамні”. В свою чергу, вони діляться на натурні етюди і великі полотна, закінчені в майстерні, об’єднані в цикли за творчими поїздками в Кавказ, Сибір, Карпати, Крим. Цикл “Кам’янець-Подільський”, очевидно, найбільший. Він відображав велич пам’ятки національної історії – Кам’янецької фортеці” [5, с. 5].



Іл. 2. Д. Шайнога.
Єнісей у верхів’ях Саян. 1965 р.

І справді, кожна з поїздок – це окрема сторінка для живописця, але особливою є подорож річкою Єнісеєм у гори Саяни. Сибірські пейзажі митець сприймав уже не вперше та втілював у життя на полотні з душею тонкого лірика, художника, спроможного змоделювати та виконати складну епічну композицію. Зображення з-під його пензля перетворювали на бурхливу кольорову пластику, коли велич цих гір і води ототожнювалася у його душі з власною особистістю, при цьому шар фарб упевнено та логічно лягав на полотно. Цей період – один з особливих у творчості митця. Хронологічно впливають і назви полотен: “Саяно-Шушинська експедиція”, “Єнісей у верхів’ях Саян” (іл. 2). Це свідчить про переживання та

тяжкі спогади, пов’язані з цим прекрасним, суворим і неймовірно красивим краєм. Одну з картин уперше експонували 1971 року в Києві.

Також Д. Шайнога малював пам’ятки архітектури, зокрема церкви. Варто зауважити для невтаємничених, що будь-які твори з церквами і хрестами на виставки тоді не приймали. Після поїздки в Сибір (1968 р.), “етапними дорогами”, змінилася його палітра, малярська техніка стала вільніша, ніби звільнилася від кайданів. Суворі краса Саян, яку годі було оцінити

арештантом, вразила живописця. Образ природи нерідко набував фантазмагоричного характеру.

Із розповідей художника автор цієї статті дізнався, що до його немало досвіду в цей період додався ще один метод написання картин, який він спостерігав, працюючи поряд з іншими митцями. Про манеру колеги Д. Шайнога говорив так: “Він наносив на полотно тільки головні кольорові плями: неба, гір, землі, води. Тобто, брав головні співвідношення і настроєвий колорит. Решту, казав, можна дописати й у майстерні”. Кожен писав по-своєму, в Д. Шайноги все буяло кольором, вибухало надмірною експресією, його гори переливалися сотнями відтінків і кольорових переходів, таким був тільки він, з його почерком і творчою вдачею.

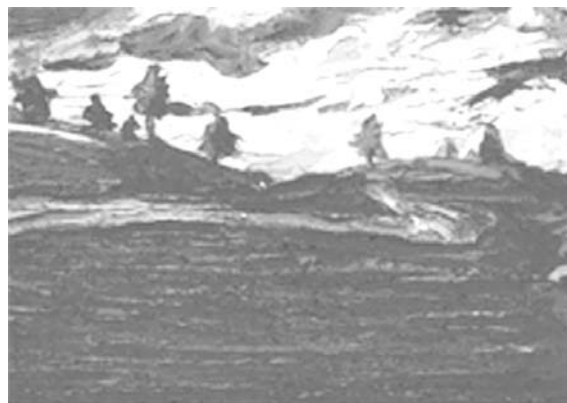
Пейзажист і монументаліст Д. Шайнога 1978 року поповнив ряди Тернопільської організації Спілки художників України, активно влившись у творче життя, беручи участь в обласних, регіональних та республіканських виставках. Його твори завжди вирізнялися колористикою, епічністю і панорамністю.

Ігор Дуда оригінально описав один із його циклів, присвячений нашій історії: “Живописець Д. Шайнога наче почув клич поета XVI століття С. Ф. Кльоновича: “Хто горду славу твою, Кам’янець, возвеличити може?” Тут куточки старого міста-фортеці, церкви, костьоли, вежі, брами, панорамні види” [5, с. 5]. Значним вкладом у мистецтво нашого краю стали монументальні роботи Дмитра Андрійовича: “Земля Подільська”, два панно на тему “Лісової пісні” Лесі Українки, “Будівничі”, “1939-й рік”, “Подільські Товтри”.

Великим виявився і внесок художника в організаційну роботу Тернопільської організації Спілки художників України на посаді відповідального секретаря протягом 1989–2001 років. Також він працював заступником голови Тернопільського осередку Спілки майстрів народного мистецтва України.

Держава й громадськість міста Тернополя високо оцінили досягнення митця, нагородивши його почесним званням “Заслужений діяч мистецтв України”, обласною мистецькою премією ім. М. Бойчука та відзнакою II ступеня Тернопільської міської ради за заслуги перед містом.

Життя художника, крім щоденної творчої праці, інколи наповнювалося приємними сюрпризами. Одного дня до ТОО СХУ завітали шановні гості: директор Канівського музею ім. Т. Г. Шевченка та редактор журналу “Образотворче мистецтво”. Метою поїздки було вивчення творчості митців Тернопілля. Пана Дмитра очікувала несподіванка, а саме пропозиція від цього музею закупити його картини та щодо друку в журналі роботи “Дорога до вічності” (іл. 3).



Іл. 3. Д. Шайнога. Дорога до вічності.
Картон, олія. 2000 р.

Своєю творчістю Д. Шайнога возвеличував також імена земляків. 1996 року він був учасником художнього пленеру “Босими стежками Б. Лепкого”, що відбувся на Бережанщині. Роботи, виконані на цьому пленері, несли вже дещо інше навантаження – це був новий ракурс бачення епічного пейзажу, стриманий у кольорі з переважаючою мовою лінії та особливою увагою до контуру рельєфу. Тепер його подача природи набула нового значення та більшого внутрішнього впливу на глядача.

Вагомим було й ставлення художника до своїх колег по пензлю. Він завжди вмів дуже доречно дати пораду молодшому, а критика була не образливою та обґрунтованою. На підтвердження сказаного наводив історії з власного життя.

Славу, повагу та визнання більшість творчих людей здобувають своєю творчістю, її вагомістю в мистецтві. Своєрідним і першочерговим фільтром цього насамперед є думка товаришів та колег по творчості, а тоді вже загальнішої оцінки шанувальників і критиків. Коли

цей механізм не спрацьовує, визнання виглядає неправдивим та неповноцінним. У нашого майстра-живописця все сказане було здобуте завдяки високій оцінці творчості з боку його колег, численних шанувальників та мистецтвознавців.

На посмертній виставці робіт художника від одного зі старійшин спілчанського товариства автор статті почув дуже вдалу і справедливую оцінку кількох робіт із сибірського циклу: “Яка тут велич природи, цих гір та річок, здається, що людина – мов найменший елемент, і є доповненням та постає лиш частинкою цієї величі”. Справді, Дмитрові Шайнозі вдалося це передавати правдиво і по-величному.

Згадуючи деякі твори, які глядачі побачили вперше (їх надали колекціонери), неможливо не оцінити глибину і ширину, плановість, які охоплені полем зору художника в пейзажі (іл. 4). Відчуття рухливості у композиційній побудові, настроєвості наявні й у натюрмортах, що живуть та дихають барвами і гармонією кольорових плям (іл. 5).



*Іл. 4. Д. Шайнога. На річці
(Сонячне проміння на воді). 1968 р.*



*Іл. 5. Д. Шайнога. Літні квіти.
2000-ні рр.*

Але є роботи, в яких не вирує активне життя, а зафіксовано момент глибокої тиші. У них головна вагомість зображеного підкреслена колористикою, складністю і вишуканістю барв, котрі глибоко відтворюють найменші тонкощі стику природи і людської присутності в сюжеті. Одна з таких робіт – “Зимова тиша”, майстерність виконання якої чітка й усвідомлена, кожен мазок несе потрібну інформацію у кольорі, зачаровує легкістю та віртуозністю виконання стовбурів дерев. Легким доторканням пензля до полотна художник передає пластику природної форми. Це підкреслює та підсилює враження повітряності й не перевантажує передній план, допомагає глядачеві увійти в головну частину сюжету, яка зосереджена у середній частині твору.

Досліджуючи творчість заслуженого діяча мистецтв України Дмитра Андрійовича Шайноги, можна впевнено заявити про його великий внесок у формування українського пейзажного живопису. Художник розкривав перед глядачем широкий діапазон бачення та виконання епічного й панорамного пейзажу, зумів показати, наскільки широко і глибоко можливо охоплювати та зображувати натуру. Його підхід не є стандартним і не є “чистим соцреалізмом”, хоча припадає частково на цю епоху, а також на роки становлення незалежності України. Прояви новаторства відчутні в особливому баченні колористики, монументальності, композиції, експресивності ліній та форм. Це – результат великої праці митця й аналітичного зіставлення з творчістю кращих представників живописних шкіл Європи, зокрема болгарських митців, репродукції творів яких друкував журнал “ARTA”. Ця група передових художників була близька за духом пейзажисту Д. Шайнозі. В їхніх роботах пошук та відтворення світу набули незвичного солодкого відтінку і краси мазків, митець передавав істинні почуття й характер природи. Багато паралелей можна провести також між Дмитром Шайногою й французькими імпресіоністами і постімпресіоністами, зокрема Полем Сезанном, Марісом де Вламінком та ін. Лінійні вирішення перекликаються із живописними прийомами, які використовували Вінсент ван Гог і Едвард Мунк. Власне, ці паралелі переносять творчість

Д. Шайноги з номінації “соцреалізм” в дещо інше русло, яке ще потрібно вивчати й знаходити істинне його спрямування.

Аналіз робіт “Гірка пам’ять про Сибір”, “Саяно-Шушинська експедиція”, “Дорога у вічність”, “Хміль Бродівщини”, “Мамина оселя”, “Човнова станція” доводить, що це – зразки постімпресіонізму з елементами експресіонізму, який на теренах нашого краю почав своє життя ще в роки “соцреалізму”. Згадані твори відзначені своєрідним підходом, у якому натура – лише модель, що організувала форму та пору року. Надалі художник розкривав на полотні свої почуття, подавав пластичну мову, стилістику, підсилював кольорову гаму до задуманого звучання. Тут “соцреалізм” для нього не виступав базовою платформою, митець шукав чогось іншого, більшого в емоціях та потужності. І Дмитро Шайнога часто знаходив його у відкритості кольорів, абстрагуванні багатьох ділянок твору та монументальності, інколи й декоративності. Нанесення вертикальних, горизонтальних і спрямованих під кутом мазків-площин давало художникові змогу пірнути глибше та емоційніше, експресивніше донести задум до глядача, готового сприймати і розуміти таке трактування твору. Тому це не соцарт, а творчість у стилістиці постімпресіонізму, експресивних вирішень, що несуть до глядача підсилені емоції і враження від картин (“Саяно-Шушинська експедиція”, “Гірка пам’ять про Сибір”) (іл. 6).



Іл. 6. Д. Шайнога.
Саяно-Шушинська експедиція. 1980 р.

Знаковою у житті художника була виставка групи тернопільських митців у Братиславі (Словачина), що відкрилася в грудні 1995 р. і мала значний успіх, зокрема великий інтерес викликала одна з його робіт. У підсумковому каталозі виставки І. Дуда написав так: “Завжди сучасними сприймаються краєвиди Дмитра Шайноги – старійшини малярського цеху Тернополя. Для кожного твору він знаходить свій вислів, лінію горизонту та колорит. А об’єднують їх динамічний рух пензля, декоративність кольору та внутрішня прихована енергія” [1, с. 5]. Це підкреслює, що до зроблених вище висновків оцінки творів Дмитра Андрійовича додається ще й енергетична складова, притаманна далеко не багатьом художникам-пейзажистам.

Отже, Дмитро Шайнога – насамперед пейзажист, спроможний змоделювати та виконати складну епічну, панорамну композицію. Полотна “Гірка пам’ять про Сибір”, “Саяно-Шушинська експедиція”, “Човнова станція”, “Земле моя” є найзнаковішими у творчості митця, такими, що кардинально відрізняються від прийнятих у період “соцреалізму” станкових творів проявами новаторства, відчутними в колористичному баченні, монументальності, композиції, експресивності ліній та форм, узагальненості кольору. Така стилістика виконання наближає характеровані твори до постімпресіонізму з елементами експресіонізму, а її автора дає змогу вважати сміливим експериментатором та яскравим носієм львівської школи живопису з притаманним їй тяжінням до формалістичних тенденцій.

ЛІТЕРАТУРА

1. Мистці Тернополя: каталог / [автор-упорядник Ігор Дуда]. – Тернопіль : Лілея, 1995. – 30 с.
2. Мороз В. Війна, Тернопіль і художники: [про творчість терноп. художників Д. Шайноги та Д. Шолдри] / В. Мороз // RIA плюс. – 2014. – № 37 (10 вересня). – С. 19.
3. Удіна Т. Мистецький світ: час, простір, світогляд / Тамара Удіна // Образотворче мистецтво. – 2002. – № 1. – С. 70–71.
4. Шайнога Дмитро: альбом-каталог / [автор вступ. статті Ігор Дуда]. – Тернопіль : ТОВ “Тернопіль Онлайн”, 2005. – 28 с.
5. Шайнога Дмитро. Малярство: каталог / [автор-упорядник Ігор Дуда]. – Тернопіль : Збруч, 1994. – 32 с.

REFERENCES

1. Duda, Ihor (1995), *Mystsi Ternopolia: kataloh*, [Artists of Ternopil: catalogue], Ternopil, Lileya. (in Ukrainian).
2. Moroz, V. (2014), *Viina, Ternopil i khudozhnyky : [pro tvorchist ternop. hudozhnykiv D. Shainohy ta D. Sholdra]*, [War, Ternopil and painters: about the art of Ternopil painters D. Shainoha and D. Sholdra], *RIA plyus* [RIA plus], no. 37, September, 10, p. 19. (in Ukrainian).
3. Udina, T. (2002), *Mystetskyi svit : chas, prostir, svitohliad* [Artistic world: time, space, worldview], *Obrazotvorche mystetstvo*, [Graphic art], no 1, pp. 70–71. (in Ukrainian).
4. Duda, Ihor (2005), *Dmytro Shainoha: albom-kataloh* [Dmytro Shainoha album catalogue], Ternopil, TOV “Ternopil Onlain”. (in Ukrainian).
5. Duda, Ihor (1994), *Dmytro Shainoha. Maliarstvo: kataloh* [Dmytro Shainoha. Painting: catalogue], Ternopil, Zbruch. (in Ukrainian).

УДК 76.01 (510) : 930

Хішам Кобейсі

**ДИЗАЙН ЛІВАНСЬКОГО ЖИТЛОВОГО ІНТЕР'ЄРУ
В НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ**

У статті узагальнено результати досліджень, що стосуються житлового ліванського інтер'єру, визначено основні підходи до його вивчення. Констатовано переважно описовий, пов'язаний з розвитком туристичного бізнесу, підхід до висвітлення традиційної архітектури в сучасних публікаціях. Виявлено пріоритети архітектурно-планувальних рішень у вивченні ліванської житлової архітектури і низький ступінь вивченості її дизайнерських аспектів.

Ключові слова: ліванський житловий інтер'єр, традиційний будинок, класичний інтер'єр, сучасний інтер'єр, дизайн, історіографія, наукові концепції, методи дослідження.

Хішам Кобейсі

**ДИЗАЙН ЛІВАНСЬКОГО ЖИЛОГО ІНТЕР'ЄРА
В НАУЧНИХ ІССЛЕДОВАНИЯХ**

В статье обобщены результаты исследований, посвященных ливанскому жилому интерьеру, определены основные подходы к его изучению. Констатируется преимущественно описательный, связанный с развитием туристического бизнеса, подход к изучению традиционной архитектуры в современных публикациях. Выявлены приоритеты архитектурно-планировочных решений в изучении ливанской жилой архитектуры и низкую степень изученности ее дизайнерских аспектов.

Ключевые слова: ливанский жилой интерьер, традиционный дом, классический интерьер, современный интерьер, дизайн, историография, научные концепции, методы исследования.

Hisham Kobeissi

**THE DESIGN OF THE LEBANESE RESIDENTIAL INTERIOR
IN RESEARCH STUDIES**

Human environment is one of the key objects of designers activities. Housing interiors represent not only human characters, habits, lifestyles and aesthetic preferences but also all the above as the whole civilization characteristic features. The growth of housing construction both in the